

COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE

ASOCIAȚIA PROMO-LEX

RAPORT nr.1

Monitorizarea alegerilor locale generale din 5 iunie 2011

Perioada de monitorizare: 5 aprilie – 3 mai 2011

Publicat la 5 mai 2011

Acest proiect beneficiază de asistență tehnică și financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

**Raportul nr.1 de monitorizare a alegerilor locale generale din
5 iunie 2011**

CUPRINS:

I. REZUMAT

II. EFORTUL DE MONITORIZARE PROMO-LEX

III. CONTEXT PREELECTORAL

IV. CONSTATĂRI

- A. Administrația publică**
- B. Administrația electorală**
- C. Listele electorale**
- D. Concurenții electorali**
- E. Mass-media locală/regională**

V. RECOMANDĂRI

I. REZUMAT

Perioada preelectorală a fost marcată de o incertitudine asupra datei organizării alegerilor locale generale. Modificările Codului Electoral au fost operate în afara termenului recomandat în acest sens de către Comisia de la Veneția. Data alegerilor s-a încadrat în limitele stabilite de Codul Electoral, fără a afecta continuitatea activității administrației publice locale.

Observatorii Promo-LEX au constatat că autoritățile administrației publice locale tind să respecte termenele stabilite de legislația electorală și întreprind măsuri încât să creeze condiții egale pentru toți concurenții electorali. Autoritățile administrației publice locale, cu unele excepții, oferă susținere logistică suficientă organelor electorale.

Organele electorale au fost constituite, cu unele excepții, în termenele stabilite de lege și au avut comportament corect față de concurenții electorali. Deficiențe s-au constatat la constituirea secțiilor de votare, afișarea informațiilor privind sediile secțiilor de votare și modul de contactare pentru relații a acestora. Până la 3 mai 2011, pe pagina oficială a Comisiei Electorale Centrale nu a fost plasată informația sistematizată privind sediile secțiilor de votare și modul de contactare pentru relații.

Observatorii au fost sesizați asupra cel puțin două cazuri de imposibilitate de exercitare a dreptului de a fi ales în calitate de aleși locali în unitățile administrativ-teritoriale Bender și UTA Regiunea transnistreană, din cauza inexistenței organelor electorale respective.

În majoritatea primăriilor nu se observă o abordare standardizată de lucru privind întocmirea, administrarea, actualizarea și verificarea listelor electorale. În urma verificării accesibilității listelor electorale de către observatori, ultimilor nu le-au fost create impedimente.

Observatorii au constatat cazuri izolate de interpretare extensivă a legislației electorale. Aceasta a favorizat activități de agitație electorală înaintea înregistrării în calitate de candidat la organele electorale, inclusiv cu oferirea unor cadouri electorale. Îngrijorare deosebită prezintă aplicarea violențelor fizice și psihice în raport cu adversarii de opinie/politici și cazurile izolate de utilizare a resurselor administrative.

Observatorii au sesizat implicarea activă a mass media națională, locală și regională în reflectarea campaniei electorale, iar în special a prestației administrației electorale și prezentarea informațiilor despre concurenții electorali. La moment au fost sesizate unele carențe legale, legate în special de identificarea autorilor publicității electorale în conformitate cu prevederile normelor legale.

Recomandările Misiunii de observare Promo-LEX sunt formulate cu bună credință și urmăresc îmbunătățirea procesului electoral. Acestea pornesc de la faptele constatate și indică cu precădere direcția intervenției necesare, fără a dicta soluții specifice.

Proiectul „Monitorizarea alegerilor locale generale din 5 iunie 2011” beneficiază de asistență tehnică și financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în prezentul raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

II. EFORTUL DE MONITORIZARE PROMO-LEX

Monitorizarea alegerilor locale generale, preconizate pentru 5 iunie 2011, este un proiect realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte „Coaliția 2009”. „Coaliția 2009” este o uniune benevolă de organizații non-guvernamentale, care implementează proiecte de îmbunătățire a procesului electoral și sporire a încrederii cetățenilor în acest proces. Programele de monitorizare a alegerilor locale generale în cadrul „Coaliției 2009” sunt implementate atât de Promo-LEX, cât și de alte organizații care fac parte din aceasta.

Activitatea Efortului de monitorizare Promo-LEX este coordonată de către 18 observatori grupați în echipele centrale de Rețea, Analiză, Logistică, Comunicare și Management General. Echipele centrale își desfășoară activitatea din data anunțării alegerilor locale generale până la elaborarea raportului final de observare a alegerilor, incluzând astfel constatări ale perioadei prelectorale și post electorale, după caz.

Efortul de monitorizare Promo-LEX cuprinde 40 observatori pe termen lung care vor monitoriza procesul electoral în toate circumscripțiile electorale de nivelul II, din Republica Moldova în perioada 18 aprilie – 25 iunie 2011. Toți observatorii vor raporta constatările într-o formă standardizată, în baza observării directe, întâlnirilor cu interlocutori și consultarea documentelor oficiale.

În zilele alegerilor, Promo-LEX va delega circa 650 observatori pe termen scurt statici în secții de votare deschise pe teritoriul Republicii Moldova, precum și echipe mobile de observatori. Secțiile de votare acoperite cu observatori statici sunt selectate în baza a două criterii: eșantion reprezentativ și acoperire totală a secțiilor de votare din circumscripțiile municipală Chișinău, Bălți și Comrat. Efortul Promo-LEX va realiza Numărarea în Paralel a Voturilor (PVT), Numărătoarea Rapidă (Quick Count) în baza unui eșantion reprezentativ, precum și observarea calității desfășurării scrutinului.

Momentan proiectul beneficiază de asistență tehnică și financiară din partea National Democratic Institute for International Affairs (NDI). Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

III. CONTEXT PREELECTORAL

Perioada preelectorală a fost marcată de incertitudinea privind data organizării alegerilor locale generale și modificărilor operate la Codul Electoral în afara termenului, recomandat în acest sens de către Comisia de la Veneția. Cu toate acestea data alegerilor s-a încadrat în limitele stabilite de Codul Electoral, fără a afecta continuitatea activității administrației publice locale.

La 3 iunie 2007 au avut loc alegeri locale generale, în cadrul cărora a fost aleasă administrația publică locală. În conformitate cu prevederile art.119 alin.1 Cod Electoral, mandatul aleșilor locali este de 4 ani. La 31 martie 2011, în cadrul unei ședințe a Parlamentului, urmare a unei propuneri ad-hoc, neincluse în ordinea de zi inițială, a fost emisă hotărârea Parlamentului nr.51, prin care a fost stabilită data alegerilor locale generale pentru 5 iunie 2011.

Conform art.119, Cod Electoral, aleșii locali: primarii orașelor (municipiilor), satelor (comunelor) și consilierii în consiliile raionale, orașenești (municipale) și sătești (comunale) se aleg prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. În cadrul alegerilor locale generale urmează a fi aleși 12638 aleși locali dintre care: 898 de primari ai localităților și 11,740 de

consilieri locali, dintre care — 1,118 în consiliile locale de nivel II și 10,622 în consiliile locale de nivel I.

În conformitate cu liniile directoare stipulate în Codul bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (*Comisia de la Veneția*) la 18-19 octombrie 2002, se recomandă statelor să nu opereze frecvent modificări la legislația electorală, iar în special cu un an înainte de ziua alegerilor. Contrar acestor recomandări, Parlamentul a operat în perioada preelectorală și electorală modificări la Codul Electoral.

Astfel, la 26 martie 2011, la Codul Electoral au fost operate modificări legate de clarificarea aspectelor ce țin de salarizarea membrilor organelor electorale.

La 1 aprilie 2011, deja după anunțarea datei alegerilor locale generale, Parlamentul, a operat noi modificări la Codul Electoral. Modificările principale se referă la:

- micșorarea cu 10 zile a termenelor de activitate a circumscripțiilor electorale de nivel I. Aceasta automat a micșorat cu 10 zile termenul de campanie electorală pentru concurenții electorali care candidează pentru funcții locale de nivel I, adică pentru 11518 funcții de aleși locali;
- excluderea normei care obliga radiodifuzorii cu acoperire națională, locală/regională să asigure timp de antenă gratuit concurenților electorali în cadrul alegerilor locale generale;
- suspendarea pentru încă cel puțin 4 ani a noii modalități de întocmire a listelor electorale de către Comisia Electorală Centrală. Astfel, s-a revenit la vechea modalitate de întocmire a listelor electorale de către administrația publică locală;
- anularea posibilității oferite anterior alegătorilor să aleagă personal locul de exercitare a dreptului la vot în cazul existenței și a vizei de reședință și a vizei de domiciliu;
- tentativa de a explica durata mandatului aleșilor locali;
- extinderea la maxim a termenului limită posibil de operare a modificărilor în listele electorale la solicitarea alegătorilor.

La moment rămâne incertă și interpretativă situația restricțiilor speciale de exercitare a dreptului la vot (art.123 alin.2 Cod Electoral), în special de către alegătorii care dispun concomitent și de viză de reședință și de viză de domiciliu. Pe pagina oficială a Comisiei Electorale Centrale, a fost plasată interpretarea neoficială a CEC, ce ține de acest subiect, prioritate fiind dată vizei de reședință, pornind de la modalitatea de întocmire a listelor electorale.

Din 20 de recomandări formulate de efortul de monitorizare Promo-LEX a alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, o recomandare, legată de revizuirea mecanismului de acordare concurenților a timpului de antenă gratuit la radiodifuzorii publici, a fost luată în considerație de către Parlament și inclusă în lista modificărilor operate la Codul Electoral.

IV. CONSTATĂRI

A. Administrația publică

În perioada monitorizată, observatorii Promo-LEX au constatat că autoritățile administrației publice locale tind să activeze în termenele stabilite de legislația electorală și întreprind măsuri încât să creeze condiții egale pentru toți concurenții electorali. Autoritățile administrației publice locale, cu mici excepții oferă susținere logistică suficientă organelor electorale.

Stabilirea locurilor pentru afișaj electoral și localurilor pentru întâlniri cu alegătorii

În conformitate cu prevederile alin.7 art.47 Cod Electoral, autoritățile administrației publice locale, sunt obligate în termen de 3 zile de la începutul perioadei electorale, adică maxim până la 7 aprilie 2011, să stabilească, să afișeze imediat și să aducă la cunoștința opiniei publice deciziile privind locurile pentru afișaj electoral și lista localuri pentru întâlniri cu alegătorii. În mare parte, autoritățile administrației publice locale din toate unitățile administrativ teritoriale s-au conformat prevederilor legale. Cu toate acestea, observatorii Promo-LEX, au constatat și unele abateri de la aceste norme legale. Cu depășirea acestui termen (până la 3 zile), deciziile au fost adoptate în următoarele unități administrativ teritoriale de nivelul I: Hîncești, Cimișlia, Basarabeasca, Căușeni, Anenii Noi, Criuleni, Glodeni, Ștefan Vodă, Chișinău.

În unitățile administrativ teritoriale de nivelul I: Hîncești, Cimișlia, Basarabeasca, Căușeni, Anenii Noi, Criuleni, aceste decizii nu au fost afișate public, fiind limitat și accesul observatorilor. Primăria Basarabească în deciziile adoptate nu face nici o mențiune asupra localurilor puse la dispoziție pentru întreveneri.

Prezentarea candidaturilor pentru constituirea consiliilor electorale de nivelul II și nivelul I

În conformitate cu prevederile alin.4 și 5 art.27 Cod Electoral și programului calendaristic elaborat de CEC, consiliile locale de nivelul II, urmează să prezinte până la 8 aprilie, sau după caz 11 aprilie, candidaturi pentru constituirea consiliilor electorale de nivelul II. La rândul lor, consiliile locale de nivelul I, urmează să prezinte până la 18 aprilie, sau după caz 21 aprilie, candidaturi pentru constituirea consiliilor electorale de nivelul I. Toate consiliile locale de nivelul II și I au propus în termen reprezentanții săi pentru constituirea consiliilor electorale corespunzătoare.

Asigurarea logistică a organelor electorale

În conformitate cu prevederile alin. 6 art.35 Cod Electoral, autoritățile administrației publice locale pun la dispoziția consiliilor și birourilor electorale, localurile și echipamentul necesar pentru organizarea, desfășurarea și totalizarea rezultatelor alegerilor. Totodată, în conformitate cu prevederile alin.1 art.31 Cod Electoral, sprijinul din partea autorităților se acordă organelor electorale numai la cerere. Astfel deficiențe în asigurarea logistică a consiliilor electorale au fost sesizate în r-ul Cahul satele Lebedenco și Burlăceni.

Verificarea corectitudinii completării listelor de subscripție

În conformitate cu prevederile alin.6 art.42 Cod Electoral, lista de subscripție în susținerea candidatului independent se autentifică prin aplicarea, pe fiecare pagină a ștampilei administrației publice locale. În conformitate cu prevederile Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire, autentificare, depunere și verificare a listelor de subscripție în cazul în care listele de

subscripție sunt completate cu erori, conducătorul autorității administrației publice locale va face mențiunea respectivă, va confirma aceasta prin semnătura personală și va aplica ștampila autorității administrației publice locale. Abateri de la această normă legală s-au înregistrat în sat. Doroțcaia, raionul Dubasari, unde primarul actual a refuzat să aplice ștampila pe semnăturile acumulate în listele de subscripție întru susținerea candidaților independenți Berzan Alexandru și Berzan Nina.

„Generozitatea” administrațiilor publice locale în funcție

La final de mandat și în contextul sărbătorilor Pascale, mai multe consilii locale au adoptat decizii privind distribuirea ajutoarelor sociale categoriilor defavorizate ale populației. Astfel, de cazuri au fost înregistrate în mun. Chișinău și or. Comrat.

B. Administrația electorală

Organele electorale au fost constituite, cu unele excepții, în termenele stabilite de lege și au dat dovadă de comportament echitabil față de concurenții electorali. Deficiențe mai pronunțate s-au constatat la constituirea secțiilor de votare, afișarea informațiilor privind sediile secțiilor de votare și modul de contactare pentru relații a acestora. Până la 3 mai 2011, pe pagina oficială a Comisiei Electorale Centrale nu a fost plasată informația sistematizată privind sediile secțiilor de votare și modul de contactare pentru relații. Observatorii au sesizat cel puțin două cazuri de imposibilitate de exercitare a dreptului de a fi ales în calitate de aleși locali în unitățile administrativ-teritoriale Bender și UTA Regiunea transnistreană.

Constituirea Circumscripțiilor electorale de nivelul II

În termenele stabilite de Codul Electoral, Comisia Electorală Centrală, a constituit circumscripțiile electorale de nivelul II, inclusiv circumscripțiile electorale nr.3 Bender și nr.37 UTA Regiunea Transnistreană.

Constituirea Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul II

Majoritatea Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul II au fost constituite și au început activitatea la data de 15 aprilie 2011, conform termenului stabilit în ”Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor locale generale din 5 iunie 2011”. Cu depășirea termenului indicat și-au început activitatea Consiliile Electorale de Circumscripție de nivelul II pentru raioanele Cahul, Criuleni, Dubăsari, Ialoveni și Șoldănești. Nu au fost constituite consilii electorale de circumscripție pentru unitățile administrativ-teritoriale de nivelul II: mun. Bender și UTA Regiunea Transnistreană, care nu se află sub controlul autorităților constituționale.

Constituirea Circumscripțiilor Electorale de nivelul I

Circumscripțiile electorale de nivelul I au fost constituite la 20 aprilie 2011, conform termenului stabilit în ”Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor locale generale din 5 iunie 2011”, excepția fiind cele din cadrul raioanelor Vulcănești și Glodeni care au fost constituite cu întârziere de 1 zi și cele din raionul Orhei care au fost constituite cu întârziere de 2 zile. Nu au fost constituite circumscripții electorale de nivelul I pentru unitățile administrativ-teritoriale comunale și satești: Chițcani (Chițcani, Merenești și Zahorna), Cremenciug și Gîsca, din raionul Căușeni.

Constituirea Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul I

Majoritatea Consiliilor Electorale de circumscripție de nivelul I au fost constituite la 25 aprilie 2011, conform termenului maxim stabilit în ”Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor locale generale din 5 iunie 2011”. Depășirea minimă a termenului a fost înregistrată în Circumscripțiile Electorale de nivelul II: Telenești, Bălți, Strășeni și Rîșcani. Nu au fost constituite consilii electorale de circumscripție de nivelul I pentru unitățile administrativ teritoriale comunale și satești: Chițcani (Chițcani, Merenești și Zahorna), Cremenciug și Gîsca, din raionul Căușeni (nu se află sub controlul organelor constituționale).

Constituirea Secțiilor de Votare

Majoritatea Secțiilor de Votare au fost constituite la data de 30 aprilie 2011, conform termenului stabilit în ”Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor locale generale din 5 iunie 2011”. Depășirea cu până la 3 zile a termenului indicat a fost înregistrată în raionul Ungheni și Nisporeni. Totodată, de către consiliile electorale de nivelul II publicarea hotărârilor privind constituirea Secțiilor de Votare pentru Chișinău, Călărași, Criuleni, Dubăsari, Fălești, Glodeni, Ialoveni, Nisporeni, Orhei, Rezina, Strășeni, Șoldănești, Ungheni s-a făcut cu întârziere de până la 3 zile. Contrar prevederilor programului calendaristic, Comisia Electorală Centrală nu a plasat pe pagina sa web până la 3 mai 2011, informația privind sediile secțiilor de votare și modul de contactare pentru relații. Nu au fost constituite secții de votare în: Chițcani (Chițcani, Merenești și Zahorna), Cremenciug și Gîsca, din raionul Căușeni care nu se află sub controlul organelor constituționale.

Degrevarea din funcție a membrilor Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul II și I

Degrevarea din funcție a unor membri din Consiliile Electorale de Circumscripție de Nivelul II s-a făcut până la data de 19 aprilie 2011, conform termenului stabilit în ”Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor locale generale din 5 iunie 2011”.

Degrevarea din funcție a unor membri din Consiliile Electorale de Circumscripție de Nivelul I s-a făcut până la data de 28 aprilie 2011, conform termenului stabilit în ”Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor locale generale din 5 iunie 2011”. Cu încălcarea termenului dat, au fost degrevați din funcție membrii din Consiliile Electorale de Circumscripție de nivelul I din s. Băcioi, s. Budești, s. Ciorescu, s. Condrîța, or. Cricova, s. Cruzești, or. Durlești, s. Ghidighici, s. Sîngera, s. Tohatin și s. Vatra, aflate în componența circumscripției electorale Chișinău.

Începerea înregistrării candidaților la funcția de consilier și la funcția de primar

În conformitate cu art.41 alin1 Cod Electoral, desemnarea candidaturilor se efectuează după constituirea circumscripțiilor electorale și consiliilor electorale de circumscripție. Observatorii au constatat doar un caz (circumscripția Burlăceni și Lebedenco, r-ul Cahul) în care începerea înregistrării s-a efectuat cu întârziere de la termenul maxim stabilit (19 aprilie 2011).

La moment, înregistrarea candidaților pentru funcția de primar și consilier în consiliul raional, orașenesc sau sătesc are loc în toate Consiliile Electorale de Circumscripție de nivelul II și I constituite.

Observatorii Promo-LEX au sesizat cel puțin două cazuri, în care locuitori din aria de acoperire a circumscripțiilor electorale nr.3 Bender și nr.37 UTA Regiunea transnistreană au sesizat

imposibilitatea exercitării dreptului de a fi ales, din cauza inexistenței organelor electorale respective.

Prestația membrilor Consiliilor Electorale de Circumscripție

În cadrul Consiliului Electoral de Circumscripție de nivelul II din raionul Cahul, tragerea la sorți pentru stabilirea locului în buletinul de vot pentru 8 concurenți electorali, care au depus actele pentru înregistrare la 19 aprilie 2011, s-a efectuat cu întârziere de 1 zi, din cauza lipsei cvorumului.

În cadrul Consiliului Electoral de Circumscripție de nivelul II din raionul Sîngerei a fost viciată procedura de tragere la sorți, prin faptul că un candidat desemnat, care a depus documentele pentru înregistrare în aceeași zi cu alte partide nu a participat la tragerea la sorți pentru stabilirea locului în buletinul de vot, fiind inclus automat pe locul 1 în buletinul de vot. Cazuri similare au fost înregistrate la Consiliile Electorale de Circumscripție de nivelul 1 din s. Balabanu raionul Taraclia și s. Lebedenco raionul Cahul.

În satul Cunicea, r-ul Florești un candidat la funcția de primar este impusă de către președintele consiliului de nivelul I, să degreveze din funcția de profesor la liceul din localitate.

Amenajarea Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul 2 și 1

În conformitate cu p.4 al Regulamentului privind activitatea consiliului electoral de circumscripție, aprobat prin Hotărârea CEC nr.395 din 14 decembrie 2006, Consiliul electoral de circumscripție trebuie să dispună de inscripția "Consiliul electoral de circumscripție".

La sediile Consiliilor Electorale de Circumscripție de nivelul 1 s. Capaclia, s. Antonești, s. Aluatu, s. Celc raionul Taraclia, a fost constat faptul neafișării programului de lucru și a inscripțiilor consiliilor, ceea ce făcea imposibil găsirea acestora. Abateri similare au fost constatate și în unele circumscripții electorale din raionul Cahul.

C. Listele electorale

În majoritatea primăriilor nu se observă o abordare standardizată de lucru privind întocmirea, administrarea, transmiterea, actualizarea și verificarea listelor electorale. În urma verificării accesibilității listelor electorale de către observatori, ultimilor nu le-au fost create obstacole.

În raioanele Dubăsari, Orhei, primăriile, în baza raportărilor efectuate de către observatorii Promo-LEX, au început actualizarea listelor electorale. Nu se lucrează asupra listelor electorale în Rezina și Criuleni. În Bălți și raioanele Sîngerei, Florești, Telenești și Soroca, listele electorale sunt la verificare și perfectare la CER 1. În primăriile r-ului Călărași și r-ului Glodeni (s. Iabloana, Sturzovca, Fundurii Vechi) s-a constat că la întocmirea listelor electorale, funcționarii se confruntă cu problema includerii studenților care au viză de domiciliu în localitățile respective și viză de reședință în localitățile unde își fac studiile. În cadrul primăriilor Horodiște și Raciula din r-nul Călărași, s-a hotărât că nu se vor organiza deplasări la domiciliu pentru perfectarea listelor electorale, deoarece nu dispun de resurse umane. Primăria or. Drochia s-a confruntat cu probleme în întocmirea listelor electorale, datorate necolaborării organelor de stat (Judecătoria Drochia, OSC Drochia, Biroul de documentare a populației) cu aceasta.

În urma verificării accesibilității listelor electorale de către observatori, în majoritatea cazurilor s-a constat că listele sunt accesibile, dar încă nu sunt afișate.

D. Concurenții electorali

Perioada de monitorizare a început fiind observate un șir de activități de campanie electorală în marea parte a țării. Cu toate acestea, observatorii au constatat cazuri izolate de interpretare extensivă a legislației electorale fapt care a dus la activități de agitație electorală înaintea înregistrării în calitate de candidat la organele electorale, inclusiv cu oferirea unor cadouri electorale. Îngrijorare deosebită prezintă aplicarea metodelor violente în raport cu adversarii de opinie/politici și cazurile izolate de abuz de funcția deținută.

Incidente violente

Observatorii au constatat cazuri de intimidare fizică și psihică a unor persoane implicate într-o formă sau alta în campania electorală.

Astfel, în perioada 19 – 21 aprilie 2011 a fost sesizată aplicarea metodelor de intimidare psihică față de actualul primar al satului Zăgorani r-ul Orhei, membru al PD Vasile Cojocar.

În ziua de 21 aprilie 2011 în satul Vorniceni, r-n Strășeni a fost forțată cu toporul, ușa casei candidatului PD la postul de primar Rodica Jereghi. Poliția investighează cazul. S-a constatat că din casă nu au dispărut bunuri ci doar s-a făcut dezordine în special în dulapul unde se păstrau acte și alte documente, iar pe canapeaua din dormitor s-a lăsat un topor.

Malai Ana, secretara consiliului local s. Lebedenco, r. Cahul și candidat independent la funcția de primar în localitatea dată intervine în activitatea consiliului de circumscripție respectiv, manifestând comportament ostil, insultând verbal membrii consiliului și distrugând informația despre depunerea actelor de către candidați pe panoul de afișare din holul primăriei.

În satul Țințăreni, r. Telenești în incinta Consiliului Electoral s-a iscat o ceartă între candidații la funcția de primar din cauza poziției din listă. Președintele circumscripției a fost învinuită de lipsă de imparțialitate.

La 24 aprilie, seara, în s.Varatic, r.Ialoveni, nepotul primarului Chirman Iurie, membru PD a fost agresat de către 3 persoane aparent: Balaban Arcadie, Balan Roman, Balan Vasile membri PCRM, dintre care primii doi au fost înaintați candidați la funcția de consilier local la 27 aprilie 2011. În baza cazului dat a fost deschis dosar penal în temeiul art. 287(2) "Huliganism".

La 11 aprilie 2011, observatorii au sesizat faptul că automobilul Valentinei Casian, ulterior candidatul PL la funcția de primar, în orașul Strășeni, Valentina Casian, a fost incendiat în noaptea de 10 aprilie 2011. Primele verificări efectuate de pompieri au exclus ipoteza unei defecțiuni tehnice care ar fi provocat incendiul.

Activități de campanie electorală înaintea startului oficial

Conform Codului Electoral, în perioada electorală, agitația începe odată cu înregistrarea concurenților de către Consiliul Electoral de Circumscripție.

Observatorii Promo-LEX au raportat activități de campanie electorală înaintea înregistrării candidaților electorali în raionul Criuleni, orașul Ocnîța, orașul Cimișlia. Activitățile de agitație electorală înaintea înregistrării concurenților electorali luau forma publicării în ziare de articole cu mesaj de felicitare cu sărbătorile de Paști, pentru cetățeni; întâlniri cu alegătorii; distribuirea calendarelor cu logotipul partidului, distribuirea afișelor de felicitare cu ocazia sărbătorilor de Paște.

Lansarea campaniilor electorale ale concurenților electorali

Lansarea campaniilor electorale ale concurenților s-au desfășurat cu implementarea diverselor metode: întruniri cu susținerea briefingurilor în fața primărilor, acțiuni de salubritate a parcurilor, întrunire cu susținerea briefingurilor în scuarul Catedralei mitropolitane din Chișinău, conferință de presă, ședință a partidului.

”Cadouri Electorale”

În conformitate cu art.38 al.7 Cod Electoral, concurenților electorali li se interzice să propună alegătorilor bani, cadouri, să distribuie fără plată bunuri materiale, inclusiv din ajutoarele umanitare sau din alte acțiuni de binefacere.

Cazuri de oferire a cadourilor au fost constatate la următorii concurenți electorali: 1. membrii PDM, sub logoul „Un Trandafir pentru Rezina”, au împărțit flori cetățenilor din or.Rezina și s.Ciorna (raionul Rezina); 2. Petru Volosciuc, candidatul PLDM la funcția de primar al orașului Strășeni, a vizitat mai multe familii vulnerabile și le-a oferit cozonaci, ouă roșii și alte produse alimentare; 3. Organizația teritorială PL din raionul Strășeni, în frunte cu Casian Valentina, candidat la primăria orașului Strășeni, a oferit familiei Culeanu un televizor și pachete cu cozonaci, ouă roșii și alte produse alimentare; 4. Valentina Buliga, candidat din partea PDM la funcția de Primar General al Chișinăului, la data de 28.04.2011, a oferit mamei din Spitalul Nr. 1 și 2 din Chișinău pungi cu scutece, suzete, șervetele, iar la data de 30 aprilie 2011, Valentina Buliga a înmânat câștigătorilor concursului internațional la matematică - medalii de aur, argint și bronz; reprezentanții concurentului electoral PLDM din s. Dubăsarii Vechi raionul Criuleni au vizitat la 27-29 aprilie, 7 case ale alegătorilor din s. Dubăsarii Vechi și pentru cei care nu aveau buletin de identitate le-au promis perfectarea documentelor din contul PLDM.

Contestații

În perioada monitorizată au fost depuse la organele ierarhic superioare, contestații din partea candidaților electorali. În mare parte, acestea contestă încălcarea procedurii de înregistrare a candidaților și de stabilire a locului acestora în buletinul de vot.

Tipuri de agitație electorală

În perioada monitorizată, în majoritatea raioanelor s-a constatat activități de agitație electorală, în special de către partidele reprezentate în Parlament. Doar în circumscripțiile Călărași și Fălești nu au fost constatate acțiuni de agitație electorală. Observatorii Promo-LEX au raportat următoarele tipuri de activități de agitație electorală: acțiuni de salubritate a zonelor verzi și discursurile publice, întrunirile în locuri publice cu utilizarea posterelor electorale, distribuirea panglicilor și drapelurilor, plasarea bilbordurilor electorale, afișe electorale, organizarea a cel puțin două concerte, finanțarea și implicarea în acțiuni social-caritabile.

Afișe electorale fără însemnele necesare referitoare la tiraj, data și tipografie

În conformitate cu art.64¹ alin.6 Cod Electoral, fiecare material publicitar trebuie să includă denumirea concurentului electoral, data tipăririi, tirajul materialului și denumirea tipografiei care l-a tipărit.

În perioada monitorizată, materiale publicitare sub forma de afișe, carnete de telefoane sau calendare, fără prezența însemnelor necesare prevăzute la art. 64¹ alin.6 Cod Electoral, au fost depistate la următorii concurenți electorali: PCR, PLDM, Oleg Oniscenco – candidat din partea partidului „Nash dom – Moldova” pentru primar de Chișinău.

Amplasarea afişelor electorale în locuri neautorizate

În conformitate cu p.12 al Regulamentul privind modalitatea plasării publicității electorale pe panourile publicitare în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea CEC nr.2088 din 10 februarie 2009, se interzice amplasarea afişelor electorale: în transportul public de călători proprietate publică; pe monumente, clădiri, obiecte și încăperi, care au o valoare istorică, culturală sau arhitecturală, indiferent de forma de proprietate; în încăperile în care sunt amplasate consiliile și birourile electorale și la o distanță de 50 de metri de la acestea; pe garduri, îngrădiri, stâlpi și alte tipuri de construcții, precum și pe dispozitive, utilaje, indiferent de forma de proprietate.

Contrar acestor prevederi au fost depistate afişe electorale a PLDM în mun. Chișinău: pe gardul unui spital, pe stâlpi de electricitate, la intrarea în scările blocurilor de locuit, pe gardul stadioanelor de fotbal, pe clădirea unei biblioteci.

Utilizarea resurselor administrative

Codul bunelor practici al Comisiei de la Veneția prescrie egalitate strictă în utilizarea mijloacelor publice în scopuri electorale de către concurenții electorali. Art.46 al.2 Cod Electoral prevede că: „Tuturor concurenților electorali li se oferă posibilități egale în asigurarea tehnico-materială și financiară a campaniei electorale.” La fel, art.47 alin.6 Cod Electoral, prevede că candidații nu pot folosi resursele administrative în campaniile electorale.

În perioada de monitorizare, observatorii Promo-LEX au constatat cel puțin 2 cazuri de utilizare a resurselor administrative, inclusiv a funcției, în favoarea anumitor candidați electorali. Astfel: ședințele PL din raionul Ștefan Vodă se desfășurau în incinta Consiliului Raional Ștefan Vodă, datorită faptului că sediul PL, era în reparație, iar la data de 28 aprilie 2011, ședința PLDM din raionul Fălești s-a desfășurat în sala de ședințe a școlii muzicale Fălești.

E. Mass-media locală/regională

Observatorii au sesizat implicarea activă a mass media locală și regională în reflectarea campaniei electorale și anume a prestației administrației electorale și prezentarea informațiilor despre concurenții electorali. La moment au fost sesizate unele carențe legale, legate în special de autentificarea autorilor publicității electorale în conformitate cu prevederile normelor legale.

Informare despre prestația administrației electorale

În mare parte mass media locală/regională s-a implicat activ în reflectarea campaniei electorale. Astfel în r-ul Basarabeasca, la televiziunea locală Bas TV și postul de radio Bas FM este derulat zilnic avizul text-voce ce ține de componența nominală a CE de nivelul II, sediul, modul de contactare, orele de înregistrare a candidaților, organul de conducere a CE de nivelul II. În r-ul Căușeni, activitatea CII este mediatizată de către TV locala Studio L și postul de radio Radio Dor, iar la Soroca de către televiziunea locală „Sor-TV”. În r-ul Cimișlia, în ziarul „Gazeta de Sud” au fost publicate deciziile CER Cimișlia nr.11. Ziarele „CBET”(Taraclia), „Cahul Expres”, „Vestile Gagauze” și „Panorama” (Vulcanesti), Curierul de Edineț, Meleag Natal (Briceni), Meridian Ocnița, Evenimentul Actual (Rîșcani), „Ora Locală”(Ialoveni), „Plaiul Orheian”, „Unghiul”(Ungheni), „Expresul de Ungheni”, „Patria Mea” (Fălești), „Est – Curier” (Criuleni), „Călărașii”, „Cîmpia Glodenilor”, „Observatorul de Nord” și săptămânalul „Realitatea” ambele din Soroca au plasat informații despre constituirea CE2, CE1, cât și hotărârile adoptate de către acestea.

Informare despre concurenți electorali

În r. Hîncești, ziarul local „Curierul de Hîncești, a publicat felicitări cu ocazia Sfințelor Paști din partea partidelor PDM, PCRM, PL PLDM, și interviuri cu doi primari actuali: Zinaida Dubceac din Bozieni, membru PDM și Tudor Sîrbu din Logănești care urmează a fi candidat independent. Ambii vor candida la funcția de primar.

La data de 22.04.11 au fost difuzate dezbateri la postul de televiziune local NTS (Taraclia) între liderii raionali ai partidelor PCRM - Filipov Sergiu (deputat în parlament) și președintele raionului Plagov Vasii, membru PDM.

În ziarul Asociației Obștești „Наш дом Гагаузия”(Comrat) „Vatan” din 20.04.11 au fost plasate interviuri cu președintele asociației – Constantin Sibov și membrii ei. Principalele teme țin de probleme orașului Comrat, membrii asociației critică administrația primăriei Comrat.

Ziarul “Eni Gagauzia”(Comrat) Nr.14 din 20.04.11, îndeamnă la susținerea candidaturii la primar a or. Comrat Dudoglo N.

Ziarul Cahul Expres plasează agitație electorală în favoarea PCRM și PLDM. De asemenea au fost publicate felicitări cu ocazia Paștelui din partea PL și PLDM

Televiziunea prin cablu “TV CABLU” din Ocnița pe larg prezintă activitatea PCRM.

„Observatorul de Nord” din Soroca, la rubrica „Scrisoare la redacție” sub semnătura deputatului în Parlamentul RM din partea PCRM, publică un material despre situația financiară a primarilor din raion.

Ziarul “Ora Locală”(Ialoveni) publică biografia lui Mihai Maciucă, candidatul PDM la funcția de primar de Ialoveni.

În ziarul ”Est – Curier” (Criuleni) este plasată adresarea președintelui raionului Dumitru Simon, locul 2 în listele de candidați în consilieri raionali din partea PDM. În numerele din 15 și 22 aprilie ale aceluiași ziar pe pagina se anunță că acel concurent electoral care va amenaja în or. Criuleni până pe 30 mai un teren de joacă modern pentru preșcolari, va beneficia de publicitate electorală gratuită.

“Expresul de Ungheni” din 22 aprilie publică un anunț publicitar „Pe 5 iunie votează echipa PLDM”, fără a indica de către cine este achitat.

În ziarul “Pasul nou”(Dondușeni) au apărut articole publicate în favoarea partidelor PCRM și PLDM.

V. RECOMANDĂRI

1. Inițierea unor campanii de sensibilizare a concurenților electorali și a alegătorilor privind necesitatea unui mod de conduită calm și civilizată reciproc, în vederea evitării cazurilor de violență fizică și psihică;
2. Aprofundarea instruirii în domeniul legislației electorale a tuturor membrilor organelor electorale de nivelul I și II, de către specialiști, în special, în cazul alegerilor locale generale, când aceste organe au responsabilități majore;
3. Interpretarea oficială a alin.2 art.123 Cod Electoral a noțiunilor de „restricții speciale ale dreptului la vot” și „ La alegerea consiliului local și a primarului nu participă alegătorii care nu domiciliază în unitatea administrativ-teritorială respectivă”;
4. Întocmirea listelor electorale de către un singur autor pe întreaga țară, în scopul perfecționării listelor electorale de bază;

5. Instituirea unor standarde minime privind condițiile tehnice, amenajarea și asigurarea logistică a localurilor organelor electorale precum și programul de activitate a acestora;
6. Definirea termenilor de „cadouri electorale”, „corupere electorală” și instituirea unui mecanism de calificare a materialelor de agitație electorală pentru evitarea camuflării cu ajutorul acestor materiale a situațiilor de corupere electorală;
7. Cercetarea de către organele competente a cazurilor eventuale de utilizare a resurselor administrative în campanie de către concurenții electorali și persoanelor afiliate acestora și sancționarea persoanelor culpabile;
8. Respectarea termenului de un an înainte de alegeri, recomandat de Comisia de la Veneția, în timpul căruia autoritățile sunt sfătuite să nu opereze și să nu implementeze modificări la legislația electorală operate în această perioadă;
9. Interzicerea activităților de campanie în perioada electorală, fără înregistrarea în calitate de concurent electoral, inclusiv pentru evitarea reflectării în fondul electoral a cheltuielilor pentru activitățile de campanie respective.